

BENETAKO ZORIONA EZ DA DIRURIK KOSTATZEN

2017/2018

DBH 4
BATXILERGOA

BALIATU ZEURE AISIALDIA BENETAN AXOLA DUENERAKO
Zeuk irabaziko duzu, planetak irabaziko du, denok irabaziko dugu

GEOGRAFIA ETA HISTORIA

Irakaslearen fitxa

HELBURU ESPEZIFIKOAK

1. **Iraultza industrialia kontzeptuari** beste hau gehitzea: ogasun eta zerbitzuak produzitzeko eta banatzeko era ez ezik, berauek kontsumitzekoa ere aldatzen duten egitura ekonomikoen aldakuntza sakona.
2. **Kapitalismoaren anibalentziari buruzko lehenbiziko iritzi sendo bat** lantzea, aberastasunaren ugaritzea sustatzen duen, baina beronen banaketan eta iraunkortasunean porrot egiten duen sistema gisa.
3. **Azalpen konplexuago bat lantzea** egitura ekonomikoek gizartean eta lurraldean dituzten ondorioei buruz.
4. **Denbora libre eta aisia kontzeptua ezagutzea eta baloratzea** bere adiera eta testuinguru desberdinetan. Ongizate Estatuaren betekizuna baloratzea edozertarako aukera berdintasunaren berme gisa.
5. **Gizakion betekizuna baloratzea, hainbat aukera sozialen eraikitzaile gisa**: denbora bankuak, oneforone...
6. **Artea ulertzea** hainbat materialetatik abiatuak, zaborrak barne, lorturiko **adierazpen forma gisa**.

EDUKIAK

▣ KONTZEPTUZKOAK [galiziar curriculumeko B 3.1., B.3.3 eta B.3.4. edukiei dagozkie].

- Denbora libre eta denbora ez libre.
- Denbora erabilgarria.
- Kontsumo arduratsua.
- Garapen iraunkorra.
- Hautabide sozialak

▣ PROZEDURAZKOAK

- Iturri historiko desberdinen interpretazioa eta analisisa [testu historiko eta historiografikoak, bideoak].
- Talde bateko ideien bozeramaile gisa jardutea.
- Eguneroko hondakinetatik abiatuak, artelan abangoardista bat moldatzea.
- Egin diren lan praktikoei buruzko ahozko azalpena ematea gainerako ikasleei eta haien galderari erantzutea [eztabaida antolatzeak aukera barne].

▣ JARRERAZKOAK

- Sentsibilizazioa ingurunearekiko, bidegabekeriekiko eta kontsumo arduratsuekiko konpromisoaren aurrean.
- Gizakiak aro garaikidean lortu dituen aurrerapen sozialen balorazioa [lanegun laburragoa, porraldi ordaindurako eskubidea...].

▣ PENTSAMENDU KULTURA

- **Talde lana**: biki irakurleak, lau bikoteak, orri birakaria, 1-2-3-4
- **Ohiko pentsamenduen erabilpena**: blackout poetry, lehen uste nuen... orain uste dut.

CCBB

HIZKUNTZA KOMUNIKAZIORAKO KONPETENTZIA

- Aisiarekin, denbora librearekin eta kontsumo arduratsuekin loturiko **lexikoaz** jabetzea.
- Ahoz eta idatziz **komunikatzea**: entzutea, mintzatzea, **eztabaidatzea**, elkarriketan jardutea, irakurtzea eta idaztea... horietan datza proposatzen diren jardueren oinarria. Berdinen arteko **entzute aktiboa**, materialen ulertuzko irakurketa, aisiaren eta denbora librearen beste aukera proposamen batzuen gaineko **idazketa**, eta ikasleen euren **ahozko adierazpena eztabaida eta erakusketetan**.
- **Mintzaldi aldagaiak** erabiltzea, esate baterako, disertazioa eta arrazoibidea.

MATEMATIKARAKO KONPETENTZIA

- Norberaren aisialdia deskribatzeko, kalkulatzeko eta analizatzeko tresna matematikoen erabilpena.
- Portzentajeen eta proportzioen kalkulua, errealitatea aurkezteko zenbakizko eskala eta grafikoaren erabilpena.

MUNDU FISIKOAREN EZAGUTZARAKO ETA BERONEKIKO INTERAIKZIORAKO KONPETENTZIA

- Aisia eta denbora libre kudeatu eta antolatzerakoan gizakiak egiten duen baliabideen alferreko edo gehiegizko erabilpena analizatzea. Kontsumismoaren ondoriozko arazoak identifikatzea eta ingurune fisikoaren babesa eta zaintza bermatzen duten beste aisia adibide batzuk baloratzea.

INFORMAZI9OAREN TRATAMENDUA ETA KONPETENTZIA DIGITALA

- Paper euskarritik edo informazio eta komunikazio teknologietatik datozen iturri idatzi, grafiko eta ikus-entzunezkoak tratatzea.

GIZARTERAKO ETA HERRITARTASUNERAKO KONPETENTZIA

- **Aro desberdinetako** herri mailako eta nazioarte mailako **errealitate sozial desberdinetara** hurbiltzea.
- **Langile mugimenduaren** lorpenak eta nazioarte mailan aisiarako eskubidearen ezagutza lortu izana baloratzea.
- Aisia, kontsumismoa eta gizarteari buruzko eztabaidetan parte hartzea. Ondorioak ateratzea.
- Taldeen arteko enpatia sustatzea.
- Bizi garen mundu honetako desberdintasunak erakusten dituzten eta ikasleen sen kritikoa eta mundu bidezkoago bat lortzeko konpromisoa sustatzen duten prentsako irakurketak egitea eta erreportajeak ikustea.
- **Kontsumismoaren** eta aisiaren gaiari heltzea. Ikasleen hurbilekoak diren **errealitate sozial desberdinetatik** eta berauen ekarpenak baloratzea.
- Aldaketa sozialean inplikatzeko ingurugiroarentzat eta ingurunearentzat jasangarriagoak diren ekintzen bitartez. Ekintza horiek **sustatzea** eta ezagutzera ematea.

KULTURA ETA ARTERAKO KONPETENTZIA

- Erabilgarri dauden baliabideak berrerabiliz eta birziklatuz sorturiko artelanak baloratzea.
- Ideia, esperientzia eta sentimenduak **modu sortzailean** adieraztea: blackout poetry, **abangoardiako** eskultura...

DBH 4 / BATXILERGOA - GEOGRAFIA ETA HISTORIA

- Artelanak ikuspegi iraunkor eta ekologiko batetik miretsi, baloratu eta kritikatzeko.
- **Artelanak** ikuspegi iraunkor batetik **analizatzeko** trebeziak lortzea.
- Ogasun kultural immateriala baloratzea, errespetatzea eta bere **kontserbazioaz** arduratzea, geure inguruneko kasu konkretuetarako estrategiak proposatuz eta gauzatuz ahal den neurrian.

IKASTEN IKASTEKO KONPETENTZIA

- Hondakinak sortzetik eta industria osteko kontsumo gizartetik eratorritako arazoek ikuspegi estrategiko bat eraikitzea. Arazo horrekiko koherentea den jokabide bat hartzea.
- Izaera iraunkorreko arazoibideak aplikatzea aisia eta denbora librerako ekimen komertzialen aurrean. Izan ditzaketen ondorioak iragartzea.

AUTONOMIA ETA EKIMEN PERTSONALA

- **Konklusioak ateratzea** ekarritako dokumentazioa analizatu ondoren.
- Talderako ekarpenak egiterakoan erabakiak hartzeko **ekimenak garatzea**.
- Beste **kontsumo mota batzuetarako** formuletan **inplikatzeko**.

KONPETENTZIA ESPIRITUALA

- Ikasleak **sentsibilizatzea** kontsumotik eratorritako desberdintasun eta arazoek aurrean.
- Geure buruari kargu hartzea aisialdian eta denbora librean dauzkagun kontsumo ohiturengatik, gizarte desberdintasunen eragile direlako.

EBALUAZIO IRIZPIDEAK

- Ea identifikatzen dituen aisiaren eta kontsumoaren arteko loturaren ondorioak.
- Ea analizatzen dituen aisiaren eta denbora librearen gaur egungo kudeaketatik eratorritako desberdintasunak.
- Ea aktiboki parte hartzen duen aisia iraunkorrago baterako beste aukera batzuk proposatuz.

ANIZTASUNAREN ARRETA

DENBORAREN GLOSATEGIA	
Denbora ez erabilgarria:	Hainbat betekizunetarako erabiltzen duguna; adibidez, lan egiteko, eskolara joateko, etxeko lanetan laguntzeko, ...
Denbora erabilgarria:	Geuk hautatu ditugun jardueretarako erabiltzen duguna, adibidez, eskolatik kanpoko jarduerak, hizkuntza edo musika klaseak, kirol jarduerak...
Denbora libre:	Geure betekizunak, agindutakoak zein geuk geure buruari ezarriak, egin ondoren geratzen zaiguna. Normalean, geure denbora libre atsedean hartzeko edo atsegingarri edo entretenigarriak gertatzen zaizkigun jardueretarako erabiltzen dugu, obligaziozko zerbaitetan dihardugunean [lanean, estudiantzen, etab.] ezinezko gertatzen zaizkigunak.

INPLIKAZIO MAILEN ARABERAKO DENBORA BANAKETA

- MAILA 1 ★
- MAILA 2 ★★
- MAILA 3 ★★★
- MAILA 4 ★★★★★
- MAILA 5 ★★★★★★

MATERIALAK

- ANTOLATZAILE GRAFIKOAK [DENBORAREN ASTEKO TXARTELA, DUCHAMP ESALDI MOTI-BATZAILEA, BESTE AISIA AUKERA BATEN FITXA, 1X1 TIKETAK]
- TESTUAK [OIZTIK EXISTITZEN DA AISIA, IRAULTZA INDUSTRIALAREN GAINEKO TESTIGANTZA, "EL PAÍS" ELKARRIZKETA.
- BIDEOAK [TOM ´S SHOES, KONTUZ IBILI, ZURE TAUPADEN BIDEOA]
- HONDAKINAK BASURAMARAKO [ikasle bakoitzak bere hondakinak ekarriko ditu]

MAILA 1 ★

Jarduerak 1,2 eta 3 (30´)

MAILA 1: NOIZTIK EXISTITZEN DA AISIA?		BEHARREZKO MATERIALAK
1. JARDUERA: SARA GOODER, 8 URTEKO NESKATOAREN DEKLARAZIOAK [10´]	Testuaren banakako irakurketa. Eztabaidari ekiteko egin litezkeen galderak: <ul style="list-style-type: none"> • Zer iraupen dauka Sarahren lanegunak? • Zenbar denbora libre dauka Sarahk egunean? • Zertan jarduten du Sarahk bere denbora librean? • Sarahk ba al dauka benetan aisialdirik? 	TESTUA
2. JARDUERA: LANGILEEN LORPENA [5´]	Langile mugimenduak Europan izan zuen ardatz kronogikoaren erakusketa arbel digitalean. http://joselustrujillorodriguez.blogspot.com.es/2012/11/las-internacionales-obreras-sxix-la.html Irakaslea sindikalismoaren sorreraz eta eskubideen errebindikazioaz mintzatuko da. Lanegunaren iraupena eta aisiarako eskubidea azpimarratuko ditu.	ARBEL DIGITALA ARDATZ KRONOLOGIKOA (ESTEKA)
3. JARDUERA: ZURE DENBORAREN ASTEKO TXARTELA [15´]	Eman zaien antolatzaile grafikoa baliatuz, 4nako lankide bikotetan, orri birakariaren teknika erabiliz, ikasleek beren denbora librean gauzaturiko jardueren txartela osatuko dute [kontuan eduki 1 irakurketan landu dugun desberdintasuna denbora erabilgarria – denbora ez erabilgarria – eta aisialdia kontzeptuen artean. Taldeko kide guztiek gai izan behar dute garatu den txartelean beren konklusioak azaltzeko, partekatu egingo baitugu 1-2-3-4 teknika erabiliz. Azkenik, geure denbora txartelak ikasgelako kortxoan esekita utziko ditugu.	ANTOLATZAILE GRAFIKOAK ERROTULADO-REAK

MAILA 2 ★★

Jarduerak 4,5 eta 6 (35')

MAILA 2: ERLOJUAREN TIRANIA		BEHARREZKO MATERIALAK
4. JARDUERA: BLACKOUT POETRY (15')	<p>Testuaren banakako irakurketa eta Denbora Modernoak filmaren muntaketa kateari dagokion zatiaren ikusketa: https://www.youtube.com/watch?v=KHAaYxMinC8 (eten daiteke 3:01ean).</p> <p>Post-it batean bi dokumentuek iradokitzen dioren irudi bat marraztu eta izenburu bat jarri. Ikasgelako kide guztiekin adostu.</p> <p>Erlojuaren tirania [George Woodcock] hitzen gogoeta taldean. Noiz sentitzen zara denboraren esklabo? Noiz izaten duzu gelditu beharra?</p>	<p>TESTUA</p> <p>ERROTULA-DORE BELTZA</p> <p>POST-IT</p>
5. JARDUERA: GENEROAREN ROLA DENBORAN ZEHAR (10')	<p>Ikaleak galdera hauei erantzungo die, bera balitz bezala bere aita – bere ama, aitona - amona, maisua – maistra:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zenbat denbora libre daukazu egunean? • Denbora horretatik zenbat dedikatzen diozu zeuretzako aisia edo gozamen pertsonalari? • Zure ustez gizonek eta emakumeek denbora libre kantitate bera al daukate eta modu berean erabiltzen al dute? <p>Emaitzen talde mailako erakusketa eta genero desberdintasunei buruzko gogoeta.</p>	<p>LIBURUXKA</p>
6. JARDUERA: LEHEN USTE NUEN... ORAIN USTE DUT (10')	<p>El Paíseko artikulua irakurri "biki irakurleak" teknika baliatuz: http://elpais.com/diario/2000/07/07/paisvasco/962998817_850215.html</p> <p>Antolatzaile grafikoa osatu lehendik geneuzkan ideiekin eta artikulua irakurri ondoren bigarren zatia osatuko dugu.</p> <p>Amaitzeko ikasgelako kide guztion elkar hartzea egingo dugu [Proiektu daiteke antolatzailea arbel digitalean edo arbelean kopiatu eta osatu.</p>	<p>EL PAÍS ARTIKULUA</p> <p>ANTOLATZAILE GRAFIKOA</p> <p>ARBELA</p>

MAILA 3 ★★★ Sormena nagusi

7. Jarduera (50'ko saio bat)

Abangoardiako proiektu artistikoa: MBB: Murriztu, Birziklatu, Berrerabili

XX. mendearen lehen hereneko Abangoardia artistikoei buruzko proiektu bat da. Ikasleak lantaldeka antolatuko ditugu eta abangoardia hauetako bat esleituko diogu bakoitzari: Kubismoa, Dadismoa, Espresionismoa, Futurismoa, Surrealismoa eta arte abstraktua. Jarduera honetan datza: etxeko aurreko eguneko zaborretik hainbat elementu hautatu eta berreskuratzea, eta gero material horrekin proiektu artistiko bat gauzatzea [eskultura, poema, margolana, collagea...].

DBH 4 / BATXILERGOA - GEOGRAFIA ETA HISTORIA

Garrantzitsua da jarduera honetarako ahalik eta material gutxien erostea, alferreko kontsumoa saihesteko ahaleginetan gabiltza.

Jardueran zehar, taldeak ikasle bakoitzaren ekarpenetatik abiatu du bere proiektu artistikoa, eta ikaskideen aurrean aurkeztu du, deskripzio tekniko eta tematiko bat egin eta obraren forma, teknika, materialak eta helburua azaldu.

Lortu diren produktuekin, antola liteke erakusketa bat edo lanak beste ikasgela batzuetan eseki.

Motibazio gisa, erabil ditzakegu Marcel Duchampen esaldi batzuk:

“Uste denaren aurka, ez dira pintoreak, ikusleak baizik margolanak egiten dituztenak”

Marcel Duchamp

akifrases.com

Informazio gehiago:

<http://basurama.org/>

“Nire kapitala denbora da, ez dirua”.

Marcel Duchamp

MAILA 4 ★★★★★

8 eta 9. Jarduerak (20')

MAILA 4: INPLIKA ZAITEZ		BEHARREZKO MATERIALAK
8. JARDUERA: ZER DA ONE-FOR-ONE (10')	<p>Argentinan garatu zen esperientzia bati buruzko bideo baten ikusketa. https://www.youtube.com/watch?v=F1vjTlNumu8</p> <p>Nola lagun dezakegun planteatu. Ikasleek banaka idatziko dute beren aisia eta denbora librearekin erlazionaturiko zer objektu laga ditzaketen one for one sistemari jarraiki [15'].</p> <p>Ikasgelan bateratzea egin ondoren, konpromisoa hartuko da hurrengo saioan merkatu txiki bat egiteko eta bertan produktuak elkarren artean trukatzeko [10'].</p>	ARBEL DIGITALA/ POST-IT PROIEKTOREA
9. JARDUERA: ONE-FOR-ONE MERKATU TXIKIAREN SORRERA (10')	Aisiarekin erlazionaturiko objektuak trukatzeko merkatu txikiaren garapena.	OBJEKTU PERTSONALAK

MAILA 5 ★★★★★

10 eta 11. Jarduerak

10. Jarduera: Aukerak (10'ko saio bat)

Launa laguneko taldeetan, ikasleek publizitate kanpaina bat egingo dute, kontsumo aurkako aisia aukerak iragarritz.

Motibazioa: Nire taupadak. Pontevedrako Luzia Martinezen bideo bat, Picture This! de Sony lehiaketako irabazlea.

<https://www.youtube.com/watch?v=-FgzW3VFnSc>

Azken produktua izan daiteke bideo bat, aurkezpen bat edo podcast bat. Helburua hauxe da: elkarrekin hitz egin dezatela eta saia daitezela kontsumo arduratsua suposatzen duten aisia aukerak aurkitzen, ingurunearentzat iraunkortasun eredu izango direnak.

Azken produktuaren bateratzea.

11. Jarduera: Inplika zaituz (10')

Jarduera honetan datza: ikasle bakoitzak bere ingurune hurbilenean garatzeko konpromisoa idatzi behar du. Helburua da Ingurunea errespetatzen eta alferreko kontsumoa saihesten duten aisia eta denbora libreko aukerak zabaltzea eta berauetan parte hartzea.

Konpromisoen bateratzea.

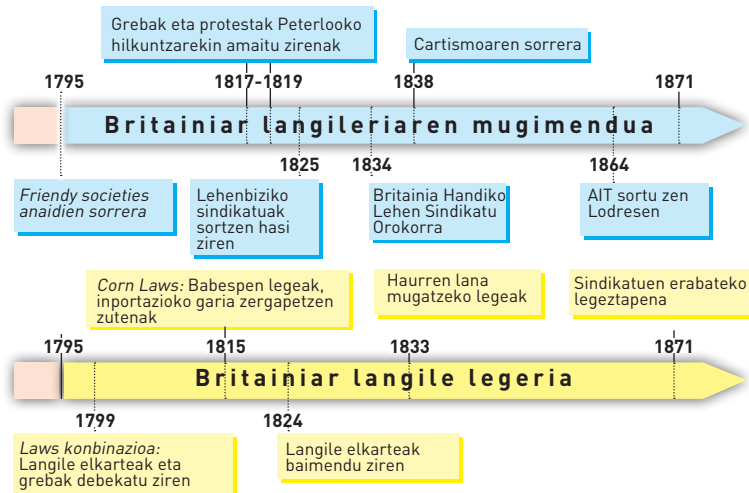
JARDUERAK

1. JARDUERA. Testua: Sarah Gooder zortzi urteko neskatoren deklarazioak

“Gawerreko meazulo batean lan egiten dut. Ez da hain gogorra baina argirik gabe lan egiten dut eta beldurra ematen dit. Goizeko lauretan joaten naiz, batzuetan hiru eta erdietan eta arratsaldeko bost eta erdietan irteten naiz. Ez naiz sekula lo geratzen. Batzuetan abestu egiten dut argia dagoenean, baina ilun dagoenean ez, orduan ez naiz ausartzen kantatzera. Ez zait gustatzen meazuloan egotea. Batzuetan goizean iristen naizenean erdi lo egoten naiz. Igandetan eskolara joaten naiz, irakurtzen ikastera. [...] Errezatzen irakasten didate [...] Askotan hitz egiten didate Jesukristori buruz. Ez dakit zergatik etorri zen mundura ezta zergatik hil zen ere, baina badakit burua harri baten gainean etzanda egiten zuela lo. Gehiago gustatzen zait, askoz gehiago, eskolara joatea meazuloan lan egitea baino”.

Ashley Batzordeak meatzeetako egoeren azterketarako jasotako testigantza, 1842.

2. JARDUERA. Langileriaren lorpena:

4. JARDUERA. Blackout Poetry

1. Laneguna urtaro guztietan seietan puntuan a.m. hasiko da eta zazpitan p.m. amatuko da, –ohiko atsedenaldiak egin ondoren, ordu erdikoa gosaltzeko, ordu betekoa bazkaltzeko, eta ordu erdikoa tea hartzeko–, eta zorroztasunez bete behar da ordutegi hau.

Bi minutu berandu iristen diren langileei **ordu erdi bat kenduko zaie beren soldatetik; berandu iristen den edonor, bi minutu baino gehiagoko atzerapenarekin, ezingo da lanean hasi hurrengo atsedenaldia igaro arte; edo behintzat, une horretara arteko soldata kenduko zaio.** Denborari buruz sor litekeen edozein **eztabaida ebazteko zaintzailearen etxolaren gainean dagoen erlojuia edukiko da kontuan.**

2. Ezein langile, dela soldata finkoan diharduena, dela somara diharduena, ezingo da lantegitik irten **laneguna amaitu arte arduradunaren baimenik gabe ata zaintzaileari bere izena eman gabe.** Bi arau hauen urratzea 10 groschen zilarrezkoren [10 zentimo] isunaz ordainduko da, hain zuzen gaixotasunetarako fondora.

3. Lanerako ondoz ondoko atzerapenak kanporatzeko kausa izango dira. Hau bera aplikatuko zaie funtzionario edo gainbegiratzaille batek alferkerian harrapatzen ditueni eta lanari ekiteko agindua betetzeari uko egiten diotenei...
4. Ezein langilek ez du bere lantokia utziko, baldin eta lantoki horrekin erlazionaturiko arrazoiengatik ez bada.
5. Lankideekiko elkarrizketa oro debekaturik dago; langileren batek bere lanari buruzko informazioen bat behar badu, gainbegiratzailearengana edo horretarako izendaturiko lankidearengana jo behar du.

Berlingo fabrika bateko arautegia, 1884an idatzia eta ohikoa fabrika sistema ezarritako edonongo edozein konpainiatan.

3. JARDUERA. Zure asteko denbora txartela

ASTEKO DENBORA TXARTELA